

Nr 339.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation m. m., given Stockholms slott den 27 september 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Axel Gjöres.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 september 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Gjöres.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 22 juni 1944 givna bemyndigande har jag tillkallat åtta sakkunniga för att inom folkhushållningsdepartementet verkställa utredning av den fortsatta planläggningen av den ekonomiska försvarsberedskapen. De sakkunniga, som antagit benämningen ekonomiska försvarsberedskapsutredningen, hava den 9 februari 1946 avgivit betänkande med förslag rörande den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation (SOU 1946: 19). Vid betänkandets avgivande bestod utredningen av följande personer, nämligen dåvarande ordföranden i statens industrikommission, direktören S. G. Schwartz, tillika ordförande i utredningen, leda-

moten av industrikommissionen, revisionssekreteraren S. L. Hammarskiöld, ordföranden i statens livsmedelskommission, direktören T. Å. Hovgard, t. f. statssekreteraren i socialdepartementet I. A. Lindell, numera ordföranden i statens bränslekommission, f. d. överdirektören K.-G. Ljungdahl, numera ledamoten av statens priskontrollnämnd, professorn E. F. Lundberg, ledamoten av riksdagens andra kammare A. V. Persson i Vinberg och generaldirektören i krigsmaterielverket S. A. E. Ödeen.

Över betänkandet hava yttranden avgivits av överbefälhavaren, armé-, marin- och flygförvaltningarna, försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsförvaltning, krigsmaterielverket, försvarets fabriksstyrelse, socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, statens arbetsmarknadskommission, civilförsvarsstyrelsen, överståthållarämbetet efter hörande av Stockholms stadskollegium, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands och Östergötlands län, sistnämnda länsstyrelse med överlämnande av yttranden från länsarbetsnämnden i länet och kristidsstyrelserna i länets båda kristidsstyrelseområden, länsstyrelserna i Gotlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, statskontoret, statistiska centralbyrån, bank- och fondinspektionen, allmänna lönenämnden, statens organisationsnämnd, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, kommerskollegium, rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap, statens reservförrådsnämnd, statens krigsförsäkringsnämnd, statens industrikommission, statens bränslekommission, statens livsmedelskommission, statens handelskommission, statens trafikkommission och statens priskontrollnämnd ävensom av 1942 års jordbrukskommitté och 1945 års civilförsvarsutredning. Lantbruksstyrelsens utlåtande är åtföljt av yttrande från Sveriges lantbruksförbund. Kommerskollegium har överlämnat yttranden av Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg, Skånes handelskammare, handelskammaren i Gefle, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund och Svenska handelsagenters förening. Vidare hava fullmäktige i riksbanken, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige och ingenjörsvetenskapsakademien, vilka därtill erhållit tillfälle, avgivit yttranden över betänkandet.

Jag anhåller att nu till behandling få taga upp ifrågakarande spørsmål och vissa andra därmed sammanhängande frågor.

I. Nuvarande organisation m. m.

Beträffande den ekonomiska försvarsberedskapens utveckling under tidigare år får jag hänvisa till den redogörelse, som lämnas å sid. 11—12 i ekonomiska försvarsberedskapsutredningens betänkande.

Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap började sin verksamhet år 1928 men erhöll sin nuvarande instruktion i samband med 1936 års försvarsbeslut (nr 311/1937, ändrad 548/1939). Kommissionens uppgift är att under Kungl. Maj:t handha ledningen och övervakningen av rikets försvarsförberedelser på det ekonomiska området. Det åligger sålunda kommissionen att verka för och i mån av tillgängliga medel ombesörja att erforderliga förberedelser bliva utförda, så att under krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden krigsmaktens behov av förnödenheter kunna tillgodoses, folkförsörjningen tryggas och näringslivets fortgång såvitt möjligt säkerställas, allt med beaktande av att landets tillgångar på ändamålsenligaste sätt utnyttjas för ernående av effektivitet och varaktighet i behovstäckningen. Kommissionens arbetsuppgifter specificeras i instruktionen i åtta punkter, enligt vilka det särskilt åligger kommissionen:

1) att uppgöra organisationsplaner för erforderliga särskilda förvaltningsorgan, där detta ej ankommer på annan myndighet;

2) att ombesörja utförandet av erforderliga utredningar rörande tillgångar och behov av varor och arbetskraft m. m.;

3) att planlägga och förbereda landets försörjning med råvaror, bränslen och industriella förnödenheter i övrigt samt, i samverkan med vederbörande militära och civila myndigheter och representanter för industrien, såsom det ledande och samordnande organet handlägga frågor rörande utnyttjande och fördelning av landets möjligheter för industriell produktion;

4) att planlägga för folkförsörjningen erforderliga produktionsomläggningar samt varudistributions- och förbrukningsregleringar;

5) att planlägga och förbereda arbetsmarknadens organisation och arbetskraftens ändamålsenliga utnyttjande samt i samband därmed enligt meddelade bestämmelser handlägga ärenden rörande uppskov med inställelse till värnpliktstjänstgöring vid mobilisering;

6) att planlägga erforderlig reglering av utrikeshandeln samt, efter samråd med chefen för försvarsstaben, av transportväsendet, där detta ej tillhör annan statlig myndighets verksamhetsområde;

7) att utföra erforderliga förberedelsearbeten beträffande försäkringsväsendet samt finans- och kreditväsendet; samt

8) att tillse, att behövliga författningar, instruktioner och reglementen m. m. på här berörda områden vederbörligen förberedas.

Rikskommissionen består av ordförande, utsedd av Kungl. Maj:t, samt tio ordinarie ledamöter, nämligen cheferna för försvarsstaben, armén, marinen, flygvapnet, socialstyrelsen, lantbruksstyrelsen och kommerskollegium, verkställande direktören hos ingenjörsvetenskapsakademien samt två av Kungl. Maj:t särskilt förordnade personer, varav en sakkunnig i industriella frågor och en representant för allmänna medborgerliga intressen. Därjämte skola vissa i instruktionen angivna statliga befattningshavare såsom extra ledamöter taga säte och stämma i kommissionen, envar då ärende berörande

hans verksamhetsområde behandlas. Vissa angivna institutioner inom finansväsende och näringsliv kunna vidare utse var sin representant att på kallelse såsom extra ledamot deltaga i kommissionens förhandlingar och beslut, då ärende som berör vederbörande institutions verksamhetsområde behandlas. En person med beprövad juridisk sakkunskap skall därjämte vara utsedd att såsom extra ledamot deltaga vid behandlingen av författningsfrågor. Ytterligare extra ledamöter kunna på förslag av kommissionen förordnas av Kungl. Maj:t. — Till sitt förfogande skall rikskommissionen enligt instruktionen ha ett kansli, inom vilket skola finnas en industriavdelning och en allmän avdelning samt en gemensam expedition.

Beträffande det arbete som i anslutning till de angivna särskilda punkterna i instruktionen före krigsutbrottet utförts inom rikskommissionen får jag hänvisa till en i ekonomiska försvarsberedskapsutredningens betänkande intagen redogörelse (sid. 14—17).

Efter krigsutbrottet övertogos rikskommissionens arbetsuppgifter, delvis i överensstämmelse med kommissionens egen planering, successivt av andra organ, i första hand de särskilda krisorganen. Sålunda förordnade Kungl. Maj:t genom kungörelse den 15 december 1939 (nr 860), att industriavdelningen inom rikskommissionen skulle tills vidare ingå såsom en särskild avdelning, krigsindustriavdelningen, inom den nyinrättade industrikommissionen. I samband härmed föreskrevs, att vad i allmän författning eller genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut funnes stadgat rörande rikskommissionen skulle — i den mån stadgandena avsåge kommissionens befattning med frågor rörande industriens råvaruförsörjning och krigsorganisation samt tekniskt industriella frågor — i stället ha avseende på industrikommissionen. Med ändring härav förordnades sedermera genom kungörelse den 18 oktober 1940 (nr 888), att frågor rörande livsmedels- och fodermedelsindustrierna skulle handläggas av livsmedelskommissionen.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1939 inskränktes rikskommissionens verksamhet till handläggning av uppskovsärenden ävensom ärenden rörande undantag från tillämpningen av häst- och fordonsanskaffningslagen samt de övriga ärenden, som icke överflyttats å de särskilda kristidsmyndigheterna. Härjämte skulle kommissionen ha att verkställa de utredningar, som av Kungl. Maj:t uppdrogos åt kommissionen, ävensom att avgiva yttranden i ärenden, som för sådant ändamål överlämnades. Kommissionens kansli skulle vara uppdelat på en uppskovsavdelning och en allmän avdelning.

Härefter förordnade Kungl. Maj:t genom kungörelser den 31 augusti 1940 (nr 799 och 812), att uppskovsärendena skulle överflyttas från rikskommissionen till arbetsmarknadskommissionen, och genom kungörelse samma dag (nr 814), att frågor angående undantag från tillämpningen av häst- och fordonsanskaffningslagen skulle överflyttas på vederbörande länsstyrelse.

Efter vad sålunda förekommit består rikskommissionens arbete i huvud-

sak i utarbetande av översikter beträffande under krisåren vidtagna statliga åtgärder på folkhushållningens område m. m. enligt ett av Kungl. Maj:t den 17 november 1939 meddelat särskilt uppdrag. Nämnda arbete verkställes av kommissionens kanslichef, vilken för närvarande är den ende av kommissionens befattningshavare, som tjänstgör inom kommissionen.

För rikskommissionen gäller en genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 maj 1940 och den 19 maj 1944 fastställd personalförteckning, upptagande följande tjänstemän å ordinarie stat, nämligen en kanslichef i lönegraden B 2, en avdelningschef i lönegraden B 1, en förste byråsekreterare i lönegraden A 26, en aktuarie i lönegraden A 21, ett kanslibitråde i lönegraden A 7 och ett kontorsbiträde i lönegraden A 4, samt en extra ordinarie förste byråsekreterare i lönegraden Eo 26. Av dessa befattningar äro avdelningschefs- och kanslibitrådesbefattningarna ävensom den extra ordinarie förste byråsekreterarebefattningen vakanta. Den ordinarie förste byråsekreteraren, aktuarien och kontorsbiträdet tjänstgöra för närvarande i livsmedelskommissionen. De kanslichefen tillkommande avlöningsförmånerna utgå från den i folkhushållningsdepartementets avlöningsstat upptagna anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Med anledning av nu anförda förhållanden ha avlönings- och omkostnadsanslagen till rikskommissionen från och med budgetåret 1942/43 anvisats med endast formella belopp av 100 kronor.

Såsom förut nämnts ålåg det rikskommissionen att uppgöra organisationsplaner för de särskilda förvaltningsorgan, som kunde komma att behövas under krig. Vid krigsutbrottet 1939 aktualiserades dessa planer, och den av rikskommissionen skisserade krisorganisationen trädde sålunda med vissa av förhållandena påkallade ändringar då i funktion. Härigenom och på grund av de särskilda beslut om bortflyttning av rikskommissionens arbetsuppgifter, som förut berörts, fingo beredskapsfrågorna i stor utsträckning sin hemvist i krisorganen. Dessas verksamhet ha emellertid i allmänhet mera fått inriktas på relativt närbelägna försörjningsproblem än på en långsiktigare beredskapsplanering för kommande tider. I en icke ringa grad gäller dock, att livsmedels-, industri- och bränslekommissionerna haft att arbeta även med spörsmål, vilkas lösning icke kunnat bli av betydelse för landets försörjning under nuvarande kristid men däremot för en mer eller mindre avlägsen framtid. Bland annat i denna del har kommissionernas verksamhet i princip varit av samma slag som en del av de uppgifter, vilka åvilat rikskommissionen.

Det är emellertid icke endast krisorganen — däribland särskilt livsmedels-, industri- och bränslekommissionerna, medicinalstyrelsens materialnämnd, arbetsmarknadskommissionen, riksblockmyndigheten, trafikkommissionen och reservförrådsnämnden — som i sin verksamhet fullgöra försvarsberedskapsuppgifter på det ekonomiska området. Samma förhållande gäller i stor omfattning jämväl permanenta statsorgan av olika slag såsom

postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk samt bland militära organ särskilt krigsmaterielverket. Även på civilt försvaret ankommer vissa frågor, som kunna sägas tillhöra den ekonomiska försvarsberedskapen, såsom undanförsel- och utrymningsplanläggningen.

För handhavande av statlig lagerhållning inrättades år 1937 ett särskilt organ, *statens reservförrådsnämnd*. Enligt den för nämnden den 14 augusti 1937 (nr 754) utfärdade instruktionen är nämnden organ för handläggning av frågor rörande inköp och lagerhållning för statens räkning av importvaror, vilkas befintlighet inom landet i händelse av avspärrning i varutillförseln är av vikt för upprätthållande av landets näringsliv och folkförsörjning samt för den ekonomiska försvarsberedskapen i övrigt. Under kriget har nämnden därjämte i stor utsträckning erhållit Kungl. Maj:ts uppdrag att inköpa inom landet tillverkade industriella produkter för pris, som motsvarade produktionskostnaderna, speciellt i sådana fall då mellan staten och enskilda företag träffats avtal om produktion inom landet av sådana för landets försörjning betydelsefulla förnödenheter, varå bristande tillgång förelåg, och i avtalen ingått avsättningsgaranti från kronans sida till priser, som täckte produktionskostnaderna.

Reservförrådsnämnden består av högst fem av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter. Den omedelbara ledningen av nämndens verksamhet utövas av en hos nämnden anställd verkställande direktör. Nämndens personal utgöres för närvarande av ett sextiotal befattningshavare.

Vid sidan av reservförrådsnämnden ha även andra organ bedrivit statlig lagerhållning i beredskapssyfte, nämligen bränslekommissionen, livsmedelskommissionen och Svenska spannmålsaktiebolaget. Bränslekommissionens lagerhållning har avsett ved. Spannmålsaktiebolagets lagerhållning omfattar framför allt spannmål, men även andra produkter såsom fröer och olika fodermedel ha lagrats i bolagets regi. På livsmedelskommissionen ankommer främst att svara för lagringen av animaliska jordbruksprodukter.

II. Ekonomiska försvarsberedskapsutredningens förslag.

Utredningen har å sid. 20—31 i sitt betänkande lämnat en redogörelse för de allmänna riktlinjer, som enligt utredningens mening böra vara bestämmande vid utformandet av den ekonomiska försvarsberedskapens organisation. Därefter har utredningen å sid. 32—54 närmare berört beredskapsproblemen på vissa särskilda försörjningsområden för att slutligen å sid. 54—61 framlägga förslag till sammansättning och organisation av det centralorgan för den ekonomiska försvarsberedskapen, som utredningen finner böra inrättas. Jag får i huvudsak hänvisa till betänkandets innehåll och vill här blott återgiva huvudsynpunkterna.

Utredningen tager som utgångspunkt, att en omfattande militär eller civil försvarsberedskap icke får göras mer eller mindre värdelös genom att den icke kompletteras med en ekonomisk försvarsberedskap av motsvarande storleksordning. Den grundläggande uppgiften för de organ, som handha den ekonomiska försvarsberedskapen, blir att skaffa sig ingående kännedom om de anspråk på varor, förnödenheter och tjänster, som försvaret, näringslivet och folkförsörjningen i en krissituation av här ifrågavarande slag komma att ha, samt rörande de möjligheter, som föreligga att tillfredsställa dessa anspråk. En omfattande statistik blir härvid av väsentlig betydelse. Med ledning av sålunda erhållen kännedom om de aktuella förhållandena blir det den ekonomiska försvarsberedskapens uppgift att övervaka, att sådana åtgärder bliva vidtagna, som göra utgångsläget på försörjningsområdet så gynnsamt som möjligt i ett akut krisläge.

Utredningen uppdelar ifrågavarande åtgärder i *verkställande åtgärder* och *planläggande åtgärder*. Bland de förra nämner utredningen främst en på rätt sätt genomförd *lagringsverksamhet*, vilken enligt utredningen bör upprätthållas även i fortsättningen och åt vilken bör givas en central plats bland beredskapsåtgärderna. En andra viktig uppgift för beredskapsorganen blir att verka för en sådan *inriktning av den inhemska produktionen*, att landet i ett avspärrnings- eller krisläge kan med stöd av sådan produktion i hjälplig omfattning bemästra våra försörjningsproblem. Utredningen berör i detta sammanhang utförligt de faktorer, som inverka på bedömningen av huruvida man på ett visst område skall tillgodose den erforderliga beredskapen genom upplagring eller genom åtgärder för produktionsinriktning i en eller annan form, samt framhåller, att beredskapsorganen böra vaka över att lagerhållningen kontinuerligt anpassas efter de växlande produktions- och konsumtionsförhållandena ävensom uppmärksamma, att såväl lagren som viktiga delar av produktionsapparaten i görligaste mån böra förläggas till ur strategiska och andra synpunkter lämpliga platser. — Såsom viktig uppgift för beredskapsorganen nämner utredningen slutligen i detta sammanhang att med uppmärksamhet följa de framsteg, som göras inom *den vetenskapliga och tekniska forskningen*, samt att hålla kontakt med forskningsorganen och i viss mån verka för att sådana uppslag, som synas vara ur beredskapssynpunkt värdefulla, också fullföljas.

De *planläggande uppgifterna* uppdelar utredningen i två huvudavdelningar, nämligen *å ena sidan* planläggningen av de organ, som i en krissituation avses skola handha ledningen av den nödvändiga statliga regleringen av näringslivet och folkförsörjningen, ävensom förberedandet av de lagar och författningar, som skola utgöra grundvalen för dessa krisorgans verksamhet liksom överhuvud taget för de statliga ingripanden, som komma att erfordras under en kris, samt *å andra sidan* utformandet av grunddragen till de olika planer, bland annat produktions- och konsumtionsplaner, efter vilka krisorganen åtminstone till en början skola utöva sin verksam-

het. Beträffande de sistnämnda åtgärderna framhålles, att arbetet i huvudsak synes böra inriktas på att uppdraga de principiella linjer, som de blivande krisorganen skola ha att följa, medan den mera detaljerade planläggningen bör ankomma på krisorganen själva.

Enligt utredningens mening är det ofrånkomligt att för den ekonomiska försvarsberedskapen finnes *en särskild central myndighet*, vilken *dels* vid de nuvarande krisorganens avveckling kan träda till och fortsätta dessa organs beredskapsuppgifter och även övertaga sådant av krisorganen insamlat och bearbetat material, som kan bliva av betydelse för det framtida arbetet, *dels ock* kan planera den ekonomiska beredskapen i stort, samordna beredskapsåtgärderna på olika områden och tillse, att erforderlig enhetlighet vid frågornas avgörande upprätthålles, samt överhuvud taget övervaka, att beredskapssynpunkterna icke komma i skymundan.

En viss uppdelning på olika organ måste enligt utredningen alltjämt vara förhanden. De beredskapsuppgifter, som normalt fullgöras av redan existerande statliga organ av permanent karaktär, böra alltjämt ankomma på dessa. I fall, där statliga organ visserligen icke ha direkta beredskapsuppgifter men andra uppgifter av närliggande art, kan det ifrågakomma att till dessa organ lägga beredskapsuppgifter. Den allmänna uppgiften att sammanhålla och övervaka arbetet för ekonomisk försvarsberedskap på olika områden bör emellertid ankomma på det centrala organet.

I fråga om *den statliga beredskapslagringens framtida organisation* framhåller utredningen, att dylik lagringsverksamhet såsom sådan bör ingå i det centrala organets verksamhet. En dylik direkt kontakt mellan lagringen och beredskapen i övrigt finner utredningen vara av uppenbar fördel. Genom att handha de verkställighetsuppgifter, som lagerhållningen innebär, kommer det centrala organet i närmare och bättre kontakt med det praktiska livet än som med hänsyn till organets uppgifter eljest vore möjligt.

Utredningen anser, att *ett fristående centralt civilförsvarsorgan* åtminstone tillsvidare bör finnas vid sidan av det centrala beredskapsorganet. Skulle emellertid i en framtid civilförsvarsuppgifterna undergå en mera avsevärd förändring, kan givetvis en annan ordning böra komma i fråga.

Såsom förut antytts har utredningen mera i detalj behandlat beredskapsåtgärderna på vissa försörjningsområden. De förslag, som utredningen härutinnan framlägger, innebära i huvudsak följande.

1. *Försörjningen med arbetskraft.* Grundläggande beredskapsuppgift bör vara en kartläggning av militära och skilda civila behov av arbetskraft och en gradering av dessa efter angelägenhetsgrad. För ett rationellt utnyttjande av arbetskraften erfordras *dels* förberedelser för tillvaratagande av i normala tider icke utnyttjad arbetskraft, *dels* en klumpmässig men i viss utsträckning också detaljerad reservering av arbetskraft för de olika behoven, *dels ock* åtgärder för att en sådan reservering vid inträdd kris skall kunna vinna beaktande. Beträffande den ena huvudkategorien av de för be-

redskapens utformning avgörande faktorerna, *behovet* av arbetskraft kommer detta att i väsentliga delar direkt representeras av centralorganet för den ekonomiska försvarsberedskapen, medan beträffande den andra för frågan avgörande huvudfaktorn, *tillgången* på arbetskraft gäller, att arbetsmarknadskommissionen är den myndighet som har ingående kännedom härom. På grund av detta senare förhållande och med hänsyn till den avgörande betydelsen av en dylik kännedom för beredskapsåtgärdernas rätta planläggning, anser utredningen, att beredskapen på arbetskraftområdet även framgent bör handhas av arbetsmarknadskommissionen, varvid dock det centrala beredskapsorganet bör tillse, att beredskapssynpunkterna icke skjutas åt sidan. — Beträffande bibehållande av riksblocksorganisationen vid en återgång till normala förhållanden uttalar utredningen tveksamhet.

2. *Försörjningen med jordbruksprodukter samt därmed sammanhängande frågor.* Utredningen utgår från att det kommer att inrättas ett särskilt statligt organ för handhavande av landets jordbrukspolitik och regleringsåtgärderna inom jordbruket samt finner detta organ böra handha beredskapsfrågorna inom jordbrukets område. Centralorganet för den ekonomiska försvarsberedskapen bör erhålla tillfälle att följa det speciella jordbruksorganets arbete och ha möjlighet att göra ett visst inflytande gällande. Den del av beredskapsarbetet, vilken avser planläggningen av det eller de organ, som i händelse av avspärrning eller krig skola ha att verka på förevarande område, och förberedandet av denna krisorganisations arbete, bör ske under ledning av det centrala beredskapsorganet. — Beredskapsåtgärderna på *fiskets* område bör handhas av samma organ, som anförtros de allmänna regleringsuppgifterna på ifrågavarande område. Beredskapsfrågorna rörande de *importerade livsmedlen* böra lämpligen ur enhetlighetens synpunkt handläggas av jordbruksorganet, och detsamma bör enligt utredningen måhända vara fallet beträffande beredskapsfrågorna rörande *den speciella livsmedelsindustrien*. Den *lagerhållning*, som på livsmedelsområdet i olika avseenden kommer i fråga, bör enligt utredningens mening närmast handhas av jordbruksorganet. — Vad angår sådana beredskapsfrågor, som beröra *ersättningsproduktionen av livsmedel* och av andra förnödenheter på hithörande områden, förordar utredningen, att, i den mån dylik ersättningsproduktion skall ske inom industrien, det centrala organet får taga hand om produktionsplaneringen, medan jordbruksorganet får handlägga behovsundersökningar och fördelningsfrågor.

3. *Beredskapen på det industriella området.* På detta område finner utredningen beredskapsåtgärder av alla de slag erforderliga, som utredningen i det föregående berört, nämligen lagring och produktionsinriktande åtgärder liksom också planläggning av erforderliga omställningar. Härför erfordras en allmän och detaljerad kännedom om läget och utvecklingstendenserna, som bygger på en fortlöpande statistisk överblick över produktionsutvecklingen på olika områden. I fråga om sådana tillverkningsgre-

nar, där en betydande inhemsk industriell kapacitet finnes, synes planeringen böra göras schematisk och måhända i stort sett kunna bestå i ett konstaterande av att möjligheter överhuvud taget föreligga att upprätthålla den för landets försörjning erforderliga produktionen. På områden, där kapaciteten är knapp eller otillräcklig, kan det däremot bliva nödvändigt att utforma planeringen mera i detalj och förbinda densamma med utkast till kapacitetsutvidgningar och produktionsomläggningar. De industriella beredskapsuppgifterna böra i huvudsak åvila det centrala beredskapsorganet.

I fråga om *försvarsväsendets försörjning med industriprodukter* anser utredningen, att beredskapsplaneringen av industriens tillverkningar i krig för försvaret — dock utan att densamma helt undandrages centralorganet — bör ombesörjas av försvarsväsendets eget gemensamma anskaffnings- och planeringsorgan, krigsmaterielverket. Detta bör självt ha att ombesörja de undersökningar rörande industriella kapaciteter och resurser i övrigt som erfordras för försvarets behov, ävensom utröna möjligheterna för åstadkommande av de erforderliga tillverkningarna genom kapacitetsutvidgningar och andra omställningar av kapacitetens utnyttjande under olika betingelser o. s. v. Planerna böra underställas centralorganet, som därefter bör ha att pröva, om de kunna komma till utförande icke blott med hänsyn till annan livsviktig produktion utan även med hänsyn till landets samlade resurser av arbetskraft, råvaror, bränsle, transportmedel och andra produktionsmedel.

Beträffande *beredskapen på läkemedelsförsörjningsområdet* utgår utredningen från att den av medicinalstyrelsens materielnämnd hittills bedrivna verksamheten skall fortsätta och handhas av en från det centrala beredskapsorganet fristående myndighet. Det bör enligt utredningen ankomma på detta centrala sjukvårdsberedskapsorgan att ansvara bland annat för behovsundersökning och dylikt, medan centralorganet för ekonomisk försvarsberedskap bör ha hand om erforderlig industriell planering. Lagerhållningen synes i fråga om färdiga läkemedel böra handhas av sjukvårdsberedskapsorganet men beträffande råvaror ombesörjas av centralorganet för ekonomisk försvarsberedskap.

Detaljplanering av *undanförselåtgärder* bör liksom hittills anförtros civilförsvarsstyrelsen och dess lokala organ hos länsstyrelserna, men det bör ankomma på centralorganet för ekonomisk försvarsberedskap att uppdraga de stora linjerna för de önskvärda undanförselåtgärderna.

4. *Beredskapen på bränsle- och kraftförsörjningsområdena*. Utredningen finner, att en väl planerad och väl utförd försvarsberedskap på *bränsleområdet* icke kan saknas, därest landet skall kunna anses tillfredsställande rustat att möta en ny kris. För beredskapen erfordras åtgärder av alla de slag, som angivits vid redogörelsen för den ekonomiska försvarsberedskapens allmänna innebörd. Då någon permanent statlig myndighet, som normalt handlägger försörjningsfrågorna i gemen på bränsleområ-

det, icke finnes, anser utredningen det böra ankomma på centralorganet för ekonomisk försvarsberedskap att självt direkt svara för beredskapen på bränsleförsörjningsområdet icke blott samordnande utan även i detalj.

Vad angår *kraftförsörjningen* anser utredningen den under kriget tillskapade centrala driftsledningsorganisationen böra åtminstone i viss utsträckning bibehållas. Åt densamma bör anförtros att i samråd med det centrala beredskapsorganet handha de beredskapsuppgifter på kraftförsörjningsområdet, som avse produktion och distribution. Förberedelserna för en reglering av konsumtionen torde däremot böra ankomma på centralorganet.

5. Beredskapen på transportområdet. Beredskapsverksamheten på transportområdet torde enligt utredningen mera komma att bestå i planerings- än verkställighetsåtgärder, och dessa planeringsåtgärder torde mera komma att avse en verklig krigssituation än ett avspärrningsläge utan krig. På centralorganet för ekonomisk försvarsberedskap bör i första hand ankomma, att med biträde av andra myndigheter skaffa sig en ingående kännedom om alla de trafikbehov för landet, som kunna föreligga i ett krisläge eller vid krig, ävensom företaga en fullständig inventering av landets trafikmedel. Försvarsberedskapen på *järnvägstrafikens* område bör bedrivas i järnvägsstyrelsens egen regi, men centralorganet bör på denna liksom på övriga delar av transportområdet i kraft av sin allmänt samordnande och övervakande uppgift ha möjlighet att ingripa och göra sin röst hörd. — På *sjöfartens* område torde kommerskollegium vid beredskapsfrågornas behandling ha samma ställning i förhållande till det centrala beredskapsorganet som järnvägsstyrelsen beträffande järnvägstrafiken och därmed sålunda ansvara i detalj för dessa frågor. — Beträffande *motorfordonstrafiken* är det utredningens mening, att den planering i stort av användningen av landets motorfordonspark i ett krisläge, som måste föregå upprättandet av mobiliseringsplaner för krigsmaktens motorfordon och motorfordonsplaner för de viktigare civila ändamålen, skall handhas av centralorganet för ekonomisk försvarsberedskap i nära samverkan med övriga berörda myndigheter. Härvid bör en viss fördelning av motorfordonsparken på olika ändamål i stora drag komma till stånd. Den detaljmässiga planering, som uttagningen under fredstid av motorfordon för krigsmaktens samt civilförsvarets och andra civila behov innebär, bör däremot liksom hittills kunna ligga på ett speciellt organ. Emellertid synes det erforderligt, att det centrala beredskapsorganet fortgående hålles underrättat om hur uttagningen fördelar sig med avseende på fordon av olika typer och i skilda delar av landet. Därest det härvid skulle visa sig, att uttagningen verkar ojämnt eller till förfång för något betydelsefullt transportintresse, bör centralorganet i kraft av sin samordnande och övervakande befogenhet ha möjlighet att åstadkomma rättelse.

6. Övriga områden. Utredningen framhåller, att i fråga om försäkringsväsendet, liksom under kriget varit fallet, även i kommande krislägen särskilda åtgärder torde behöva vidtas för att näringslivets och samfärdselns

behöriga fortgång skall kunna tryggas och befolkningens behov av försäkringsskydd jämväl i övrigt tillgodoses. Enligt utredningens mening böra de erforderliga förberedelsearbetena i dessa avseenden handhas av försäkringsinspektionen. Emellertid bör även här gälla, att centralorganet skall ha den allmänt övervakande tillsynen över att beredskapskraven vederbörligen beaktas. Jämväl vad angår kredit- och valutaförhållanden måste en viss beredskap komma till stånd. Det härför erforderliga arbetet synes i första hand böra åvila riksbanken och bankinspektionen. Många av de finansiella frågorna torde i övrigt få bedömas även ur andra och vidare synpunkter än dem, som centralorganet för ekonomisk försvarsberedskap har att anlägga. Det måste därför i hög grad ankomma på Kungl. Maj:t i finansdepartementet att själv ombesörja erforderlig beredskap på detta område. Vad angår den beredskap, som kan vara nödvändig för en framtida priskontroll, finner utredningen hithörande frågor — ombesörjande av prisregleringsförfattningar, utformning av krisorganisationen m. m. — i princip böra ankomma på centralorganet, ehuru i viss utsträckning även andra myndigheter, såsom exempelvis det ifrågasatta organet för övervakning av monopolistisk prisbildning, böra kunna anlitas. Beträffande slutligen de verksamhetsgrenar av den mest skiftande natur, vilka enligt vad tidigare anförts kunna innefattas under en ekonomisk försvarsberedskap i vidaste bemärkelse, såsom statlig och kommunal förvaltning, domstolsväsendet, skolväsendet, sjukvårdsväsendet, vissa sociala åtgärder m. fl., torde de erforderliga försvarsberedelserna i huvudsak böra anförtros åt de myndigheter, som eljest äro verksamma på respektive områden, dock att centralorganet även här synes böra utöva en allmän övervakning och i mån av behov lämna sin direkta medverkan vid förberedelsernas genomförande.

Beträffande centralorganets sammansättning och organisation föreslår utredningen, att den nuvarande rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap skall avlösas av ett helt nytt centralorgan, tills vidare sorterande under folkhushållningsdepartementet. Organet bör få karaktären av en nämnd, kallad *riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap* och bestående av ordförande och fem andra ledamöter, av vilka en bör vara verkställande. Nämnden bör icke såsom rikskommissionen från början byggas upp såsom en representation av olika myndigheter och organisationer utan bör utgöras av personer, vilkas meriter bestå däri, att de på olika samhällsliga områden och särskilt inom näringslivet visat sig allmänt kunniga, omdömesgilla och initiativrika, och om vilka man tillika kan förvänta, att de skola ha håg och fallenhet just för den i mångt och mycket särpräglade planeringsverksamhet, som försvarsberedskapsarbetet i och för sig innebär. Ordföranden i nämnden och nämndens verkställande ledamot böra vara olika personer, varvid till ordförande bör utses en person, vars framskjutna ställning har sin grund i den bemärkthet och respekt, som flerårig erfarenhet av

och under skiftande förhållanden ådagalagd duglighet i allmänna värv för-
länat. Nämndens verkställande ledamot föreslås skola vara heltidsanställd hos
nämnden såsom verkställande direktör. Nämnden in pleno bör ha att be-
stämma i principiella och särskilt betydande frågor, medan verkställande
direktören bör ha beslutanderätten i övrigt och i samband därmed åtnjuta
stor frihet att i förekommande frågor självständigt representera nämnden.

Beträffande nämndens organisation i övrigt föreslår utredningen, att den
icke ens framgent bör omfatta annat än en relativt liten grupp av ordinarie
och extra ordinarie tjänster men därjämte såväl arvodesbefattningar till er-
forderligt antal som sakkunniga befattningar. Vissa chefsbefattningar böra
tillsättas på förordnande på viss tid, förslagsvis sex år. Övriga befattningar
av stadigvarande slag torde tills vidare böra vara av extraordinarie natur.
Utredningen utgår från ett personalbestånd för nämndens första verksam-
hetsår av cirka 80 personer.

För den verkställande direktören föreslår utredningen en lönegradspla-
cering av åtminstone lönegrad C 14 (grundlön 24 000 kronor). Lagringsverk-
samheten och den industriella planeringsverksamheten bör enligt utred-
ningen organiseras såsom avdelningar under namn av lagringsavdelningen
och industriavdelningen. För cheferna för dessa avdelningar föreslås pla-
cering i lönegraden C 8 (grundlön 16 000 kronor). Bränsle- och transport-
planeringen föreslås sammanförd till en särskild, verkställande direktören
underställd byrå, bränsle- och transportbyrån, med en byråchef i lönegra-
den C 6 (grundlön 14 000 kronor). Uppgiften att leda, övervaka och sam-
manhålla försvarsberedskapsarbetet på det ekonomiska området inom så-
dana delar av samhällslivet där nämnden icke skall svara för beredskaps-
arbetet i detalj bör hänföras till en verkställande direktören underställd
allmän byrå under ledning av en byråchef i lönegraden C 6. Till denna byrå
föreslås skola hänföras *dels* följande till nämndens handläggning hörande
ytterligare beredskapsuppgifter, nämligen kontaktverksamheten beträffande
arbetsmarknaden, den för nämndens olika uppgifter gemensamma lagstif-
tande och statistiska verksamheten ävensom ärenden av ransonerings- och teknisk
natur, *dels* nämndens allmänna sekreterargöromål och andra ärenden av
intern administrativ eller kameral natur. Lagstiftningsärendena synas kunna
handläggas av en för ändamålet särskilt tillkallad, väl kvalificerad jurist vid
sidan av dennes arbete i annan statstjänst. Den statistiska verksamheten
bör ledas av en byrådirektör i lönegraden Eo 28. För den kamerala verk-
samheten bör finnas en kamrerare i lönegraden Eo 26. Slutligen torde åt-
minstone en förste byråsekreterare i lönegraden Eo 26 och en byråsekre-
terare i lönegraden Eo 21 redan från början böra finnas.

Utredningen anser nämnden om möjligt böra komma till stånd redan från
ingången av budgetåret 1946/47 i samband varmed rikskommissionen för
ekonomisk försvarsberedskap bör upphöra. Därefter bör, så snart detta av
politiska skäl låter sig göra, reservförrådsnämnden avvecklas för att ingå i

centralorganet. Kristidsorganisationens beredskapsuppgifter böra överföras successivt och senast vid den tidpunkt, då vederbörande organs övriga verksamhet är så begränsad, att arbetskraft och möjligheter i övrigt icke längre förefinnas att på ett tillfredsställande sätt fullgöra förekommande beredskapsuppgifter.

Medelsbehovet för budgetåret 1946/47 beräknar utredningen till 450 000 kronor för avlöningar och 200 000 kronor för omkostnader. Därvid har utredningen i avlöningshänseende i runda tal beräknat:

för de fem ledamöterna utom verkställande direktören	kronor	18 000
för verkställande direktören	»	27 500
för två avdelningschefer och två byråchefer	»	70 000
för en befattningshavare i lönegrad Eo 28, två befattningshavare i lönegrad Eo 26 och en befattningshavare i lönegrad Eo 21	»	48 500
för övriga till ett sjuttiofem beräknade befattningshavare och särskilda sakkunniga	»	420 000
	Summa kronor	584 000

Enär emellertid, bland annat vad gäller lagringsverksamheten, alla befattningshavarna icke kunna antas ha tillträtt sina tjänster redan från budgetårets början, har avlöningsbeloppet i fråga, enligt vad ovan framgår, nedskurits till 450 000 kronor.

Av kommitténs ledamöter har *generaldirektören Ödeen* i vissa hänseenden anmält avvikande mening (jmf. betänkandet sid. 68—72). Han anser det centrala organet böra få karaktären av ett centralt ämbetsverk, benämnt *hushållningsstyrelsen*, under ledning av en generaldirektör. Ärenden av principiell betydelse böra föredragas och beslutas inom en styrelse, bestående av förutom generaldirektören, fyra av Kungl. Maj:ts utsedda ledamöter. I styrelsen böra följande intressekategorier av samhällsmedlemmar vara företrädare, nämligen de enskilda produktionsföretagen, distributionsföretagen (handeln) samt konsumenterna (hushållen). Generaldirektören bör vara ordförande i styrelsen. I fråga om verkets organisation föreslår Ödeen en uppdelning på sex byråer, industribyrån, förrådsbyrån (lagringsbyrån), bränslebyrån, transportbyrån, konsumtionsbyrån och administrativa byrån. För generaldirektören ifrågasätter Ödeen, utan att framställa särskilt yrkande därom, en lönegradsplacering i C 16. Chefen för industribyrån bör placeras såsom överdirektör i C 8 och cheferna för övriga byråer i Eo 30 eller eventuellt C 5. I fråga om övriga tjänstemän anser Ödeen, att för chefen för statistiska kontoret ej erfordras högre löneställning än som byråsekreterare i lönegrad Eo 21, varemot det eventuellt kan bli erforderligt att ganska snart binda någon tjänst i högre löneställning, Eo 21—Eo 28, inom övriga byråer för att komplettera byråchefens sakkunskap på något av byråns delområden.

III. Yttranden över ekonomiska försvarsberedskapsutredningens förslag.

Flertalet av de hörda myndigheterna ha vitsordat behovet av och tillstyrkt ett särskilt organ för ekonomisk försvarsberedskap i huvudsaklig överensstämmelse med det avgivna förslaget. Emellertid ha från vissa håll avvikande meningar anmälts.

Sålunda anse *fullmäktige i riksbanken* tillräckliga skäl icke ha förebragts för inrättande för ifrågavarande ändamål av ett permanent, omfattande centralorgan, varför enligt fullmäktiges mening andra möjligheter böra undersökas, t. ex. att uppgifterna förlades till något av departementen med biträde av redan existerande organ och av för lösande av speciella uppgifter på området särskilt tillsätta mindre kommissioner.

Statskontoret anser den föreslagna riksnämnden vara en alltför vidlyftig och onödigt dyrbar organisation och ifrågasätter om det icke vore lämpligare att tillsätta en ekonomisk försvarsberedskapskommitté, sammansatt av representanter för olika av beredskapsfrågorna berörda intressegrupper och under ordförandeskap av en erfaren förvaltningsman. Inom denna kommitté finge man diskutera och bena upp de olika beredskapsproblemen samt successivt praktiskt utforma framkomna uppslag för verksamhetens bedrivande. Måhända komme på detta sätt så småningom en fast organisation med klart angivna konkreta arbetsuppgifter att växa fram, ungefär på samma sätt som riksräkenskapsverket uppstått ur den praktiskt arbetande och experimenterande statsbokföringskommittén.

Statens organisationsnämnd anser väl, att ett centralorgan för den ekonomiska försvarsberedskapen snarast bör organiseras men finner den föreliggande utredningen icke ha på fullt tillfredsställande sätt klarlagt de uppgifter som skola påvila såväl centralorganet som övriga myndigheter. Nämnden föreslår därför, att ett organ av mera begränsad omfattning tillsättes, vilket får till uppgift dels att verkställa fortsatt utredning om och inkomma med förslag till den ekonomiska försvarsberedskapens organisation och uppgifter, dels ock att successivt övertaga de beredskapsplaneringsuppgifter som för närvarande påvila krismyndigheterna allteftersom dessa avvecklas. Som motivering anför nämnden bl. a.

Utredningen synes främst ha strävat efter att icke mer än nödigt rubba den bestående fasta organisationens beredskapsverksamhet. I de fall, då krisorganen icke ha någon motsvarighet i den nuvarande eller avsedda fredsorganisationen, har verksamheten direkt ansetts böra övertagas av det föreslagna centralorganet. Ett sådant organ är ofrånkomligt för att leda, övervaka och samordna verksamheten i dess helhet. Dess ansvar, befogenheter och verksamhet har emellertid icke utformats med utgångspunkt från denna allmänt angivna uppgift, utan fastmer anpassats efter strävandena att undvika rubbningar i de bestående myndigheternas funktion.

Resultatet av den gjorda utredningen har därför blivit, att det centrala organet icke torde vara i stånd att utöva den ledande och samordnande verksamhet inom den ekonomiska beredskapens område, som är en ofrånkomlig förutsättning, särskilt vid krig, för att den ekonomiska fronten skall hålla måttet. De krav, som måste ställas på ledningen av ifrågavarande verksamhet, kunna icke tillgodoses genom att såsom utredningen föreslår vertikalt uppdelat ansvar och befogenheter mellan olika verksamhetsområden, tillerkänna vissa arbetsorgan och synnerligen betydelsefulla sådana en hög grad av frihet och självständighet, ge åt andra en mera begränsad befogenhet och slutligen helt pålägga ansvaret för vissa områden det centrala organet. Samtliga, i varje fall de mera betydelsefulla områdena, äro så nära beroende av varandra, att ledningen måste inom ramen för beredskapen i dess helhet utöva ett bestämmande inflytande på behovskrav och tillgångsreglering, vare sig dessa beröra den ena eller andra konsumenten, den ena eller andra producenten. I enlighet härmed synes det centrala organet inom alla områden böra beredas möjlighet att i stort leda och samordna verksamheten samt kunna överlämna verksamheten i övrigt enligt av centralorganet lämnade direktiv till berörda myndigheter och organ, vilka ha att till centralorganet uppge såväl behov som tillgångar. Självfallet måste härvid arbetet så organiseras, att onödigt dubbelarbete undvikas.

Utredningen har icke närmare ingått på organisationen av de organ, som närmast under det centrala organet skola ansvara för den ekonomiska beredskapen. Enkannerligen gäller detta de statliga myndigheterna av permanent karaktär. Självfallet påverkar i och för sig tillkomsten av ett centralt beredskapsorgan även dessas organisation. Särskilt gäller detta i det fallet, att centralorganet såsom ovan ifrågasatts, verkligen skall tillerkännas och beredas möjlighet att utöva en ledande och samordnande verksamhet. Det synes vara av vikt att utredningen fullständigas i dessa avseenden. Eljest torde det knappast vara möjligt att få fram en rationellt bedriven beredskap på förevarande område. Detta gäller i synnerlig hög grad försvarsorganisationen.

De militära krigsförberedelserna äro i vida högre grad än förberedelserna inom något annat område beroende av den ekonomiska beredskapen. En framsynt och hållbar ekonomisk krigsplanläggning utgör ett grundvillkor för den militära verksamhetens bedrivande. Utredningen har endast i vissa avseenden berört det militära försvaret. De militära myndigheterna ha omnämnts i förbigående såsom behovsföreträdande myndighet i avseende på arbetskraft. I fråga om livsmedelsindustrien efterlyses ett samordnande organ inom försvarsområdet. Ansvaret för den industriella försörjningen pålägges enligt gällande ordning krigsmaterielverket.

Det torde vara uppenbart med hänsyn till det samband, som alltid måste förefinnas mellan militär och ekonomisk beredskap samt försvarets dominerande verksamhet under de förhållanden, som här avses, att försvarets ställning till den ekonomiska beredskapens organ, enkannerligen dess centrala organ, måste klargöras på ett helt annat sätt än som skett i utredningen.

Den militära krigsorganisationen är såväl i stort som i detalj väsentligt beroende av den ekonomiska beredskapen för landet i dess helhet. Tillgången på personal och förnödenheter av olika slag är bestämmande för organisationens omfattning, dess sammansättning och utrustning. Det måste härvid tillkomma försvarets främste målsman att med användning av hans särskilda krigsförberedelseorgan — försvarsstaben — inför rikets central-

organ för ekonomisk beredskap företräda det militära försvarets behov. De i egentlig mening förvaltande organen äro i detta avseende blott biträdande organ. Detta är av desto större betydelse, som den behovsprövning, som det centrala beredskapsorganet måste företaga, i och för sig kan utöva ett avgörande inflytande på krigsorganisationens omfattning och struktur liksom på de förvaltande myndigheternas ekonomiska beredskapsverksamhet. I detta samband må även erinras om att ett flertal beredskapsåtgärder måste vid det centrala organets handläggning betraktas ur strategisk synpunkt, vilken näppeligen kan framläggas annat än genom högsta militära ledningens försorg. Även den högsta militära ledningens organisation kan sålunda icke undgå att starkt påverkas av den ekonomiska beredskapens allmänna organisation.

Även *livsmedelskommissionen* framhåller, att förhållandet mellan centralorganet och sidoordnade organ måste bestämmas klarare, så att de olika myndigheternas åligganden och befogenheter med avseende å beredskapen klart angivas. Endast härigenom torde det bliva möjligt att erhålla garanti för uppehållande av den beredskap, som utredningen föreslagit. Det måste även bestämmas, hur sådana frågor skola avgöras, beträffande vilka centralorganet och den myndighet, under vilken frågorna närmast lyder, hysa olika uppfattningar. Kommissionen framhåller, att svårigheterna att på grundval av hittills kända omständigheter tillfredsställande draga gränserna mellan de olika områdena för den ekonomiska försvarsberedskapen borde leda till, att det i viss omfattning överlämnades till centralorganet att i samråd med vederbörande myndighet inkomma med underdåniga förslag om gränsdragningen.

Svenska handelsagenters förening förordar i sitt yttrande till kommerskollegium en starkare centralisering av beredskapsuppgifterna och ifrågasätter, om icke såväl jordbruksnäringen och arbetsmarknadsområdet som stora delar av den verksamhet, vilken enligt förslaget förutsattes skola handhas av krigsmaterielverket, borde läggas under riksnämnden. *Stockholms handelskammare* hyser även farhågor i fråga om centralorganets möjligheter att effektivt samordna verksamheten inom de olika organens kompetensområden, då centralorganet icke utrustats med någon befogenhet att vid skiljaktiga meningar myndigheterna emellan genomdriva sin ståndpunkt, och föreslår, att alla hos respektive ämbetsverk förekommande frågor av beredskapsart före avgörandet skola underställas centralorganet. Liknande yrkande har *handelskammaren i Gävle*. *Kommerskollegium* anser dock övervägande skäl tala för utredningens förslag under framhållande av *dels* att om åt centralorganet skulle anförtros beredskapsuppgifter, som normalt handlades av andra statliga organ, detta sannolikt torde komma att medföra dubbelarbete och kompetenskonflikter mellan de olika organen, *dels* ock att med en starkare centralisering det otvivelaktigt skulle innebära svårigheter att för centralorganets del hålla en personal med fackutbildning för så skilda frågor, som då skulle komma under nämndens handläggning.

Beträffande förhållandet mellan ledningen av den ekonomiska försvarsberedskapen och civilförsvaret ha *civilförsvarsstyrelsen* och *1945 års civilförsvarsutredning* i huvudsak uttalat sig för nu föreliggande förslag. Civilförsvarsutredningen framhåller härvid, att civilförsvarets och den ekonomiska försvarsberedskapens inbördes förutsättningar och uppgifter icke företedde sådana gemensamma drag, att skäl för en samordning av den centrala ledningen av uppgifterna under fred förelåge. Å andra sidan vore ovedersägligt, att vissa civilförsvaret för närvarande åvilande uppgifter vore av sådan natur, att ett nära samband förelåge med åtgärderna på den ekonomiska försvarsberedskapens område. Hit hörde ärenden rörande undanförsel, industrievakuering och utrymning. Huruvida förberedelsearbetet i det ena eller andra hänseendet beträffande dessa eller möjligen förefintliga liknande gränsfall borde ankomma på det ena eller andra organet syntes böra bedömas från fall till fall. Något avgörande skäl för samordning av civilförsvarets och den ekonomiska försvarsberedskapens ledning torde förekomsten av dylika gränsfall icke innefatta. Utredningen funne dock angeläget, att utformningen av centralorganet skedde på sådant sätt, att en samordning kunde äga rum, därest den fortsatta utredningen rörande civilförsvaret härtill skulle giva anledning.

I några yttranden uttalar man sig för en närmare samordning mellan civilförsvaret och den ekonomiska försvarsberedskapen. Sålunda anser *länsstyrelsen i Norrbottens län*, att det borde undersökas, om icke möjlighet förelåge att utbygga civilförsvarsstyrelsen så, att den bleve vuxen att handha den ekonomiska försvarsberedskapen. Liknande uttalande göres av *kristidsstyrelsen i Norrköping*. *Lantbruksförbundet* finner det kunna diskuteras, om icke de fördelar, som stode att vinna genom ett organisatoriskt samordnande av centralorganet med civilförsvarsstyrelsen, förslagsvis i form av beredskapsstyrelse, med en byrå eller avdelning för ekonomisk försvarsberedskap och en för civilförsvaret, vore större än de därmed förbundna olägenheterna. *Stockholms stadskollegium* förordar ett direkt samordnande mellan civilförsvarsstyrelsen och det centrala beredskapsorganet, då av de uppgifter, som tillhörde civilförsvaret, eljest åtskilliga komme att splittras på två organ och den centrala handläggningen av sådana till civilförsvaret hörande spörsmål, som icke fölle under den ekonomiska försvarsberedskapen, knappast motiverade en särskild civilförsvarsstyrelse. Jämväl *statskontoret* anser det böra undersökas, om civilförsvarsberedskapen och den ekonomiska försvarsberedskapen kunde organisatoriskt samordnas.

1945 års civilförsvarsutredning liksom även *överbefälhavaren, socialstyrelsen* och *rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap* anse civilförsvarsstyrelsen och det ekonomiska försvarsberedskapsorganet böra hänföras under samma departement.

Förslaget att inordna huvuddelen av den statliga lagringsverksamheten under centralorganet avstyrkes av *fullmäktige i riksbanken, länsstyrelsen i Gotlands län, reservförrådsnämnden, handelskammaren i*

Gävle och *grossistförbundet*, varjämte *industriförbundet* finner vissa skäl tala för ett bibehållande av reservförrådsnämnden i ungefär nuvarande gestalt. *Riksbanksfullmäktige* framhålla därvid såsom mindre lämpligt, att lagringsverksamheten ombesörjes av den instans, som är ansvarig för planlägningsarbetet, och finner det böra övervägas, om icke lagringsverksamheten bör anförtros åt organ, vilka äro speciellt anpassade för att handha de mera affärsmässiga uppgifter, som sammanhånga med lagringsverksamheten. *Reservförrådsnämnden* motiverar utförligt sin ståndpunkt, att även ett framtida organ för reservlagring måste ha fristående ställning. Nämnden framhåller bl. a., att erfarenheten visat, att den fristående ställning och den handlingsfrihet, som nämnden innehade, varit av största betydelse för verksamheten och möjliggjort en organisation, som kunnat arbeta smidigt och affärsmässigt, så att beslut kunnat fattas och verkställas snabbt och utan omgång. Enligt nämndens förmenande borde lagringens omfattning bliva avgörande för frågan, huruvida lagringsverksamheten skulle handhas av ett självständigt organ eller av planeringsorganet. En stor inköps- och lagringsverksamhet kunde väl motivera ett särskilt organ, som kunde koncentrera sig på denna uppgift. Den eventuella besparing i administrationskostnader, som kunde vinnas genom en sammanslagning av lagrings- och planeringsorganen, vore av ringa betydelse i jämförelse med de stora värden, som en omfattande lagerhållning representerade. Skulle däremot verksamheten inskränkas till enbart en beredskapslagring av relativt ringa omfattning, bleve fördelarna av ett självständigt organ icke lika framträdande. *Grossistförbundet* anser, att lagringsverksamheten borde förläggas till ett organ motsvarande den nuvarande reservförrådsnämnden eller ännu hellre ett i aktiebolagsform drivet lagringsföretag. Som skäl härför anföres bl. a., att då centralorganet finge en mångfald uppgifter, varigenom dess styrelse säkerligen bleve i hög grad betungad, risk föreläge för att svårigheter skulle uppstå att som styrelseledamöter förvärva dugliga affärsmän. — *Kommerskollegium* däremot tillstyrker utredningens förslag i denna del och framhåller, att lagringsverksamheten borde handhas i intimt samband med avvägningen mellan lagerhållning och produktionsinriktning. Det behövde knappast befaras, att ett inordnande av reservförrådsnämndens uppgifter bland centralorganets åligganden komme att medföra, att lagringsverksamheten handhades på ett mindre rationellt sätt än om den anförtroddes åt ett särskilt organ.

Krigsmaterielverket följer i denna fråga en egen linje och anser, att det kunde ifrågasättas, om icke upphandling och förrådshållning borde skiljas från centralorganets arbetsområde och i stället anförtros krigsmaterielverket. Som skäl anföres bl. a., att då uppgifter av helt motsvarande natur redan åvilade verket — låt vara begränsade till försvarsväsendets område — en viss dubbling av den för hithörande uppgifter behövliga personalen skulle bli följd, därest den av utredningen förordade ordningen skulle bliva gällande.

Vidkommande försörjningen med arbetskraft förordar *arbetsmarknadskommissionen*, *överbefälhavaren* och *rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap*, att arbetsblockorganisationen inom jordbruket åtminstone i viss utsträckning bibehålles. *Livsmedelskommissionen* finner svårt att bibehålla denna organisation i dess helhet utan att densamma tilldelas uppgifter av fredskaraktär. Skulle så kunna ske finner kommissionen naturligt att organisationen bibehålles. I motsatt fall anser kommissionen den del av organisationen, som omfattar blockledarna och överblockledarna, ej böra äga bestånd under fredstid, medan länsblockledarna böra bibehållas för att tilldelas mera schematiska beredskapsuppgifter, främst åsyftande att vid mobilisering inom relativt kort tid upporganisera blockorganisationen till dess nuvarande omfattning.

Beträffande försörjningen med jordbruksprodukter m. m. framhåller *rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap*, att den visserligen icke har något att erinra mot att den övervägande delen av beredskapsuppgifterna på jordbruksområdet samlas hos ett särskilt jordbruksorgan men att däremot övervägande skäl tala för att produktionsområden, vilka stå mer eller mindre på gränsen mellan livsmedelshushållning och industri med hänsyn till detaljplaneringen hänföras under centralorganet. *Livsmedelskommissionen* tillstyrker visserligen utredningens förslag i denna del, men föredraganden, byråchefen Palmi, är såtillvida av skiljaktig mening, att han dels anser livsmedelsindustriens beredskapsfrågor böra handläggas av centralorganet, dels ock finner beredskapsärendena rörande importerade livsmedel böra fördelas mellan centralorganet och jordbruksorganet enligt överenskommelse dem emellan. *Stockholms handelskammare* förordar, att frågor berörande livsmedelsindustrien och lagerhållningen beträffande importerade livsmedel handläggas av riksnämnden. *Industriförbundet* och *Skånes handelskammare* intaga samma ståndpunkt i vad angår livsmedelsindustrien. *Industriförbundet* framhåller härvid, att det, om ifrågasvarande önskemål icke kunde tillgodoses, vore oundgängligt, att ärenden av ur beredskapssynpunkt framträdande vikt för livsmedelsindustrien alltid behandlades i gemensam beredning mellan centralorganet och de organ, under vilka ärendena närmast skulle sortera. Sistnämnda förslag förordas jämväl av *kommerskollegium*, som emellertid i övrigt anser övervägande skäl tala för utredningens förslag om uppdelning av ärendena i ifrågasvarande hänseenden.

Vad angår beredskapsverksamheten på det industriella området ställer sig *överbefälhavaren* avvisande till förslaget, att beredskapsplaneringen av industriens tillverkningar i krig för försvarets räkning skall ombesörjas av krigsmaterielverket. Överbefälhavaren anför:

Många skäl tala emellertid för att förlägga även den rent militära beredskapsplaneringen till centralorganet. Härvid må endast anföras, att det krigsindustriella planeringsarbetet, som utgör en högst betydande del av det

sammanlagda industriella planeringsarbetet, hänger samman med och är beroende av den industriella planeringen i allmänhet. Krigsmaterielverket måste därför intimt samarbeta med centralorganet, som handhar planeringen i stort och äger översikt över de tillgängliga resurserna. Slutligen måste centralorganet under alla omständigheter pröva de planer, vilka verket kommer att uppgöra för denna verksamhet. Det kan därför ifrågasättas, om det icke vore enklare, rationellare och billigare, om även den speciellt krigsindustriella planeringsverksamheten förlades till centralorganet. Frågan sammanhänger emellertid med organisationen av den militära förvaltningsapparaten. Denna är f. n. mindre lämpligt utformad och jag har därför hos statsrådet och chefen för försvarsdepartementet hemställt om en allsidig utredning i detta hänseende. Av Kungl. Maj:ts prop. nr 120/1946, sid. 2, framgår att en dylik utredning är att vänta. I avvaktan på resultatet härav anser jag mig icke nu kunna taga ställning till det lämpligaste sättet för handläggning av det krigsindustriella planeringsarbetet. Något definitivt avgörande i denna fråga synes icke heller vara nödvändigt att fatta, eftersom det centrala beredskapsorganet, även om det — vilket är önskvärt — inrättas fr. o. m. 1 juli innevarande år, torde bli fullt sysselsatt med att bearbeta de erfarenheter, som vunnits i dessa avseenden under de gångna beredskapsåren.

Arméförvaltningen anser att det organ, som erfordrades för planläggningsarbetet beträffande tillverkning av krigsmateriel, borde infogas i centralorganet, varvid anskaffningsuppgifterna lämpligen borde återgå till vederbörande försvarsgrensförvaltningar, med vilkas verksamhet de naturligt hörde samman. Arméförvaltningen anför bl. a.

Mellan planläggningen av den industriella produktionen för försvaret och övriga försvarsförberedelser för krigsmakten finnes ett visst sammanhang. De *behov* av krigsmateriel, som böra tillgodoses genom tillverkning under krig, måste nämligen ytterst bestämmas av ÖB på grundval av därom inom försvarsgrensförvaltningarna och försvarsgrensförvaltningarna gjorda utredningar och lämnade förslag. På ÖB ankommer härvid att då så erfordras ange prioritet. Beträffande befintliga industriella *resurser* för tillgodoseende av försvarsmaktens och övriga behov finnas översikt och erforderliga uppgifter inom centralorganet. På detta torde sedermera ankomma att fördela befintlig kapacitet av olika slag, så att de angivna behoven på görligaste sätt kunna tillgodoses. Förberedelsearbetet med avseende på krigsmaterieltillverkningen under krig är ett tekniskt och industriellt organisationsproblem, som närmast sammanhänger med centralorganets allmänna industriplaneringsverksamhet men däremot icke med de militärt betonade förberedelserna inom försvarsmakten. Av denna anledning kan det icke vara berättigat att hava ett särskilt planeringsorgan för krigsmaterieltillverkningen. En dylik anordning måste leda till dubbelorganisation, ökade kostnader och omgång i ärendenas handläggning.

Även *flygförvaltningen* finner starka skäl tala för att krigsindustriplaneringen koncentreras till och samordnas med centralorganet för ekonomisk försvarsberedskap, vilket torde vara enda lösningen för ordnandet av denna fråga på sådant sätt, att försvarsgrenarna finge endast en myndighet att hålla sig till.

Vad angår *beredskapsfrågorna på läkemedelsförsörjningens område* biträder *medicinalstyrelsen* ett av styrelsens materielnämnd avgivet yttrande, däri nämnden avstyrker förslaget, att materielnämnden själv eller annat centralt sjukvårdsberedskapsorgan skulle handha någon lagerhållning av läkemedel för civilt bruk, och gör i stället gällande, att dylik lagerhållning i fortsättningen liksom hittills under kristiden bör äga rum hos reservförrådsnämnden samt hos landets apoteksinrättningar och droghandlare. Även lagerhållningen av läkemedelsråvaror för militära behov borde ske genom ett centralt lagringsorgan. Med *medicinalstyrelsen* instämmer i dessa delar *försvarets sjukvårdsförvaltning*.

Överbefälhavaren och *försvarets sjukvårdsförvaltning* anse, att centralorganet för den ekonomiska försvarsberedskapen bör svara för landets sjukvårdsberedskap i dess helhet.

Beträffande *planläggningen av undanförsel* förordar *livsmedelskommissionen*, att det ledande och samordnande arbetet på detta område i större utsträckning än utredningen föreslagit överflyttas på det centrala beredskapsorganet. *1945 års civilförsvarsutredning* instämmer med betänkan det däri, att grundförutsättningen för ifrågavarande åtgärder bäst kunde bedömas av centralorganet för den ekonomiska försvarsberedskapen och att samma organ därför borde ange de allmänna riktlinjerna för planlägningsarbetet. Huruvida detaljplanläggningen vid sådant förhållande alljämt borde ligga under civilförsvarsmyndigheternas ansvar syntes däremot mera tveksamt.

I fråga om beredskapen på bränsleförsörjningens område ifrågasätter *skogsstyrelsen* om ej förberedelserna för produktionsregleringar på ved- och träkolsområdet kunde omhänderhas av skogsvårdsstyrelseorganisationen under ledning av skogsstyrelsen, givetvis i nära samarbete med det organ som finge hand om övriga beredskapsåtgärder på bränsleförsörjningens område.

Beträffande beredskapen på transportområdet har *överbefälhavaren* icke funnit skäl till ändring av nu gällande ordning i fråga om uttagningen av motorfordon utan anser den nuvarande ansvarsfördelningen med *överbefälhavaren* som högsta uttagningsmyndighet och trafikkommissionen (centralorganet) som samrådande part lämpligare. *Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap* ifrågasätter däremot, om ej den *överbefälhavaren* enligt civila uttagningsförordningen tillkommande rätten att fastställa det antal motorfordon, som skall uttagas för olika civiländamål, rätteligen borde överflyttas till det centrala organet.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser centralorganet böra befrias från transportfrågorna så att i fråga om transportväsendet endast anskaffningen av drivmedel, gummi och dylika förnödenheter behövde tillkomma riksnämnden. Den allmänna civila trafikledningen borde i stället inordnas i civilförsvaret, varigenom starkare beredskap vore att vinna. Läns-

styrelserna, var för sitt län, ägde enligt länsstyrelsens mening de bästa förutsättningarna att, åtminstone såvitt rörde de rent civila förhållandena, väga olika transportintressen mot varandra. Då länsstyrelsernas försvarsavdelningar genom militärassistenter stode i intim förbindelse med det militära försvarsväsendet, förelåge icke risk för att dess intressen icke skulle behöfverigen tillgodoses till följd av den civila trafikledningens läggande under civilförsvaret. Även *länsstyrelsen i Norrbottens län* anser civilförsvaret böra helt övertaga den allmänna trafikledningen. Samma ståndpunkt intages även av *civilförsvarsstyrelsen*. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* förordar, att civilförsvarsstyrelsen skall fungera såsom rikscentralt verk för motorfordonsberedskapen. — *Trafikkommissionen*, som framhåller att mobiliseringsarbetets planerliga genomförande vid krig eller krigsfara förutsatte en omedelbart funktionsduglig civil länstrafikledning, hänvisar till ett i annat sammanhang av kommissionen avgivet förslag, enligt vilket handläggningen i fred av lokala trafikfrågor inom varje länsstyrelse skulle sammanföras till en enda avdelning inom landskansliet under en permanent föredragande, vilken i beredskapsfrågor skulle sortera under riksnämnden och enligt dess anvisningar handha förberedelsearbetet inom länet.

Beträffande den *finansiella beredskapen* erinra *fullmäktige i riksbanken* om att beredskapsuppgifterna på *valutaområdet* hittills handhafs av finansdepartementet och riksbanken. Sålunda hade de erforderliga lagstiftningsåtgärderna på detta område förberetts av finansdepartementet i samråd med riksbanken, medan förberedelserna för det tekniska genomförandet av valutaregleringen åvilat riksbanken, som härvid samarbetat med postverket, bankföreningen och affärsbankerna samt olika företrädare för det enskilda näringslivet. Någon anledning att frångå dessa arbetsformer synes fullmäktige icke föreligga. Vad angår *penningmedelsförsörjningen* har dess organisation under krigstid planerats av riksbanken i samråd med riksräkenskapsverket, postverket och länsstyrelserna. Även på detta område bör beredskapsarbetet enligt fullmäktiges mening bedrivas liksom hittills. *Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap* finner det riktigt att, såsom utredningen föreslagit, det i hög grad måste ankomma på Kungl. Maj:t i finansdepartementet att själv ombesörja erforderlig beredskap på det finansiella området. Detta borde emellertid komma till uttryck i centralorganets instruktion eller på annat sätt. *Statens priskontrollnämnd* erinrar om att lagen den 16 april 1937 om skyldighet för näringsidkare m. fl. att biträda vid arbetet å rikets ekonomiska försvarsberedskap ej syntes medgiva rätt till införskaffande av prisuppgifter. Priskontrollnämnden framhåller vidare, att prisarbetet givetvis borde intensifieras, därest ett nytt krisläge bleve aktuellt. Ett för sådant fall verksamt priskontrollorgan borde nämligen kunna ta arv efter riksnämnden och vara i stånd att — om så befunnnes erforderligt — administrera ett redan vid krisens början infört prisstopp.

Enligt utredningens förslag skola ransoneringsfrågornas beredande åvila

centralorganet. Med anledning härav håller *livsmedelskommissionen* före, att jämväl övriga beredskapsfrågor beträffande *handeln* borde hänföras till centralorganet. Beträffande inrikeshandeln kunde uppkomma frågor om uppskov o. s. v. samt beredskapsfrågor i avseende å distributionen vid utrymning, frågor, som organisatoriskt sammanhänge med riksnämndens övriga tilltänkta arbetsuppgifter. I fråga om utrikeshandeln förekomme i samband med ett krigsutbrott export- och importförbud, vilkas förberedande måste ske enhetligt. Hithörande ärenden borde enligt *livsmedelskommissionens* uppfattning förläggas till riksnämnden. Liknande åsikter framföras av *statens handelskommission*, som särskilt understryker vikten av att bland beredskapsuppgifterna upptages utarbetandet av en plan för utrikeshandelns reglering under tider av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

Om utredningens förslag rörande *centralorganets sammansättning och organisation m. m.* föreligga åtskilliga yttranden. Vad först beträffar ledningen av organet anför *statens organisationsnämnd*:

Ledningen bör enligt nämndens uppfattning utgöras av en styrelse, vars ordförande samtidigt är generaldirektör och chef för centralorganet. Med hänsyn till de ledande och synnerligen betydelsefulla, större delen av statsförvaltningen berörande uppgifter, som komma att påvila den föreslagna riksnämnden, är det av synnerlig vikt, att den ytterst ansvarsfulla befattningen som chef för riksnämnden erhåller en sådan löneplacering att den kan besättas med en person av utmärkt höga kvalifikationer, vilken helt ägnar sin tid åt dessa uppgifter. Organisationsnämnden anser därför, att för chefen för centralorganet bör beräknas en så hög löneställning, som det statliga lönesystemet medger. En på detta sätt organiserad styrelse synes vara väl lämpad att övertaga de uppgifter, som närmast böra åvila riksnämnden. Av särskild betydelse är att försvarsväsendet blir representerat.

Livsmedelskommissionen ställer sig tveksam till utredningens huvudförslag beträffande ordförandens och verkställande ledamotens ställning. *Livsmedelskommissionen* anser sålunda, att det alternativt diskuterade förslaget att ordföranden och den verkställande ledamoten skulle vara en och samma person borde givas visst företräde. Genom en sådan anordning skulle nämligen den fasthet i ledningen för riksnämnden, som vore nödvändig för den- nas arbete, bäst kunna uppnås såväl inåt som utåt. Frågan om vilket alternativ, som vore att föredraga, vore ytterst en personfråga.

Jämväl *allmänna lönenämnden* har berört sistnämnda spörsmål och framhåller, att lönenämnden hade svårt att föreställa sig, att det skulle vara möjligt att för en ordförandepost av ifrågavarande slag förvärva en person, som jämte det att han beklädde en krävande och ansvarsfull ställning i det allmännas tjänst kunde ägna tillräcklig tid åt de synnerligen viktiga och svårlösta uppgifter, som skulle ankomma på riksnämnden. Då denna även enligt majoritetens mening i realiteten skulle få karaktär av ett ämbetsverk kunde den auktoritet, som borde vara tillfinnandes hos verkschefen, icke

gärna bliva mindre därigenom att han jämväl innehade ställning som styrelsens ordförande. Det ville snarare förefalla lönenämnden att en dylik kombination av nu ifrågavarande uppdrag komme att förläna organet den fasthet och styrka gentemot andra myndigheter och sammanslutningar, som av utredningen eftersträvats.

Statens reservförrådsnämnd anför:

Vid den av utredningen föreslagna organisationen måste den verkställande direktören under styrelsen bära ansvaret även för lagringsverksamhetens skötsel. Med hänsyn till de omfattande och vittomspännande uppgifter, som komma att åligga denne å planeringsområdet, torde det vara angeläget att han vid sin sida har en väl kvalificerad chef för lagringsavdelningen, som med stor grad av självständighet kan omhänderhava på denna avdelning ankommande uppgifter. Reservförrådsnämnden ifrågasätter därför, om icke denne avdelningschef bör placeras i högre löneställning än den av utredningen föreslagna, så att, i konkurrens med privat företagsamhet, en fullgod kraft kan erhållas.

Länsstyrelsen i Gotlands län, som enligt vad tidigare anförts anser att reservförrådsnämnden bör få bibehålla sin nuvarande ställning framhåller, att samarbetet mellan centralorganet och reservförrådsnämnden borde på ändamålsenligt sätt vinnas, genom att förslagsvis verkställande direktören i reservförrådsnämnden bleve en av ledamöterna i centralorganet. Länsstyrelsen ifrågasätter vidare, huruvida de föreslagna lönerna för de ledande kunna anses vara fullt tillräckliga för att man skall till organet kunna knyta personer med de kvalifikationer som angivas av utredningen.

Statens priskontrollnämnd finner, att önskemålet om representantskap i riksnämnden för viktigare samhällsgruppers eventuella särintressen kan tänkas bli tillgodosett genom att vid riksnämndens sida ställes ett råd på samma sätt som skett med de nuvarande krisorganen.

Landsorganisationen framhåller betydelsen av att uppgjorda planer bliva föremål för upprepad kritisk omprövning. En dylik omprövning skulle möjliggöras genom att förordnanden å de ledande befattningarna, vilka av utredningen föreslagits bliva tillsatta för högst sex år, icke förnyas utan utfärdas å nya innehavare. För att undvika, att utbyten av befattningshavare bliva betraktade som underkännanden, skulle redan från början fastslås, att ett dylikt system komme att tillämpas.

Överbefälhavaren yttrar i fråga om verkets ledning:

Den rent militära beredskapsplanläggningen är av så avgörande betydelse för den ekonomiska beredskapens planläggning och genomförande samt ingriper så djupt i alla samhällsfunktioner överhuvud taget, att man med fog kan ifrågasätta, huruvida icke försvarsledningen borde vara direkt representerad i centralorganets styrelse. Därest så sker, behöver detta icke nödvändigtvis medföra, att övriga intressegrupper måste på samma sätt bli representerade i styrelsen, i synnerhet som man kan förmoda att de civila ledamöterna på grund av sin ordinarie verksamhet mer eller mindre kunna komma att företräda dessa. Det av utredningen ifrågasatta förfarings sättet

lämnar icke tillräcklig garanti för att överbefälhavarens synpunkter vinna behörigt beaktande i styrelsen. *Chefen för försvarsstaben*, på vilken det militära krigsförberedelsearbetet i operativt hänseende i stort ankommer, bör därför *ingå såsom ledamot i styrelsen*. Oberoende av om detta förslag godtages eller icke, är det nödvändigt att säkerställa det kontinuerliga samarbetet mellan centralorganet och krigsmaktens ledande organ. Under alla omständigheter bör därför den föreslagna nämnden tilldelas en *militär-assistent* i likhet med vad fallet är redan nu beträffande civilförsvarsstyrelsen och flera andra statliga institutioner, en organisationsform som visat sig synnerligen lämplig. På denne assistent bör ankomma att vara militärt sakkunnig inom nämnden, att förmedla samarbetet mellan nämnden och överbefälhavaren och övriga militära myndigheter samt att vara föredragande inför nämnden i rent militära spörsmål. Härför bör följaktligen avses en officer med höga kvalifikationer, lämpligen en stabsutbildad regementsofficer (lönegrad alternativt Oa 6/Oa 5).

Marinförvaltningen understryker betydelsen av att nämndens sammanfattning och arbetsordning utformas så, att med visshet kunde förutsättas, att de militära kraven bleve vederbörligen beaktade. Detta syntes böra tillgodoses genom militär representant i nämnden.

Överbefälhavaren ansluter sig i övrigt närmast till reservantens förslag rörande centralorganets organisation. En liknande ståndpunkt intages av *arméförvaltningen*, *flygförvaltningen* och *länsstyrelsen i Jämtlands län*. För en uppdelning av bränsle- och transportfrågorna på särskilda byråer eller avdelningar uttala sig *marinförvaltningen* (särskild byrå för drivmedelsförsörjningen), *ingenjörsvetenskapsakademien* och *trafikkommissionen*. Trafikkommissionen anför härom:

De arbetsuppgifter, som avses skola ankomma på nämnden med avseende å transportförsörjningen, äro enligt trafikkommissionens erfarenhet av en sådan storleksordning, att ett sammanförande av ärenden rörande bränsleförsörjningen med ärenden rörande transportförsörjningen i en gemensam arbetsdetalj icke kan av kommissionen förordas, trots att dessa båda grupper av ärenden i vissa fall kunna äga ett nära samband med varandra. Med hänsyn till att arbetet med transportfrågorna kan förutsättas bliva synnerligen krävande, anser kommissionen att jämsides med de tilltänkta lagrings- och industriavdelningarna en transportavdelning bör inrättas med chef i samma löneställning, som avsetts för cheferna för förstnämnda avdelningar.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser däremot att, om länsstyrelsens ståndpunkt beträffande den civila transportledningen godtages, den föreslagna bränsle- och transportbyrån bleve obehörlig, då den återstående uppgiften icke skulle bliva mera omfattande än att densamma med fördel kunde ombesörjas av annan avdelning eller byrå hos nämnden. — Länsstyrelsen förordar vidare att till centralorganet anknytes militära sambandsmän på sätt som skett vid vissa ämbetsverk genom anställande av militär-assistenten.

Om byråindelningen uttalar sig även *statens livsmedelskommission*, som

förordar en uppdelning av industribyrån på flera byråer. *Ingenjörsvetenskapsakademien* önskar tillföra riksnämnden ett kontaktorgan för *litteraturtjänst*, närmast med tanke på den produktionsinriktade forskning, som riksnämnden bör främja.

Lönefrågorna ha tagits under övervägande av *allmänna lönenämnden*, som anför:

Vad angår frågan om den löneställning, som bör beredas den till centralorganet knutna personalen, vill lönenämnden påpeka, att detta spörsmål givetvis kommer att bliva beroende av de uppgifter och den omfattning, myndighetens verksamhet erhåller. Då i betänkandet understrukits att verksamheten i vissa delar och i stor utsträckning kommer att få ändrad karaktär, allteftersom särskilda uppgifter få sin lösning och andra i stället uppstå, ställer det sig än svårare att — innan några erfarenheter i detta hänseende vunnits — bedöma avvägningen av löneställningen för tjänstemännen. De sakkunniga ha visserligen föreslagit inrättandet av endast ett fåtal å löneplan uppförda befattningar men även för dessa tjänster kan lönenämnden icke finna bestämda hållpunkter för ett bedömande, om de angivna lönegraderna äro de riktiga. Huruvida skillnad i avlöningshänseende bör göras mellan avdelnings- och byråchefer på sätt de sakkunnigas majoritet föreslagit, synes sålunda ej kunna nu bedömas. Vad den verkställande ledamoten angår torde i och för sig icke kunna framställas erinran mot den föreslagna löneställningen, men lönenämnden vill ifrågasätta om det — oavsett löneställningen — blir möjligt att för ifrågavarande uppgift förvärva en tillräckligt framstående person, därest han ej erhåller en mera självständig ställning. Skulle åter inrättas en verkchefsbefattning, vars innehavare jämväl skulle vara styrelsens ordförande, måste givetvis för denne avses en av de högsta lönegrader, som det statliga avlöningsystemet innehåller. Beträffande de föreslagna tjänsterna på Eo-planen har lönenämnden icke funnit anledning till direkt erinran. Vid en lösning i enlighet med reservantens linje bliva emellertid vissa förändringar i majoritetsförslaget erforderliga.

Enligt lönenämndens mening torde endast den kommande utvecklingen kunna ge säker vägledning för ett ställningstagande till frågan om tjänstemännens löneläge. Ur denna synpunkt kan det ifrågasättas, huruvida icke till en början samtliga tjänster böra uppföras som arvodesbefattningar. Först sedan närmare kännedom erhållits beträffande omfattningen av myndighetens verksamhet, borde i så fall en inplacering å löneplan av befattningshavarna tagas under omprövning. Skulle emellertid, på sätt föreslagits, ett antal ledande befattningar omedelbart givas ordinarie eller extra ordinarie ställning, blir det enligt lönenämndens mening ofrånkomligt att inom en lämpligen snar framtid bereda pensionsberättigande befattningar jämväl åt övrig stadigvarande personal.

Försvarets civilförvaltning ifrågasätter, om icke en något lägre löneställning för verkställande direktören än den av utredningen föreslagna, lönegrad C 14, skulle kunna vara tillfyllest. Förvaltningen erinrar om att överdirektören i försvarets forskningsanstalt är placerad i lönegrad C 10.

Departements-
chefen.

Såsom ett led i åtgärderna för uppbyggande och vidmakthållande under fredstid av en organisation, ägnad att utgöra grundval för ett effektivt försvar under krig, måste ingå — förutom åtgärder, som direkt avse det militära försvaret eller civiltförsvaret — jämväl förberedelser på andra områden av närings- och samhällslivet. Förutsättningar måste skapas för att vårt land skall under krig eller under ett avspärningsläge, sådant vi under de senaste åren genomlevat, kunna stå rustat mot de påfrestningar, som ett sådant läge kan komma att medföra för närings- och samhällslivet i gemen. Åtgärder med sådant syfte sammanfattas lämpligen under benämningen ekonomisk försvarsberedskap i vidaste mening. Inom ramen för denna beredskap falla främst åtgärder för tryggnad av folkförsörjningen, näringslivets fortgång och försvarets förseende med förnödenheter men därutöver även åtskilliga andra åtgärder, som ha till ändamål att möjliggöra, att de delar av samhällsapparaten, som icke direkt tillhöra näringslivet, kunna fungera under ett krisläge.

Under de år, som föregingo det senast förflutna kriget, handhades sådana uppgifter som nu sagts av ett särskilt organ, rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap. Denna kommission utförde ett omfattande planläggningsarbete, vilket sedermera i viss utsträckning bildade grundvalen för den krisbetonade verksamhet på olika områden, som utvecklade sig under krigsåren. Däremot hade rikskommissionen icke några direkta uppgifter av verkställighetskaraktär. Den statliga lagringsverksamheten handhades av fristående organ, främst statens reservförrådsnämnd. Andra statliga myndigheter fullgjorde därjämte, var inom sitt verksamhetsområde, beredskapsuppgifter av olika slag, varvid rikskommissionen dock hade en allmänt övervakande och samordnande ställning.

I och med att efter krigsutbrottet de olika krisorganen började sin verksamhet, övergingo rikskommissionens uppgifter successivt till dessa organ. Rikskommissionen består alltjämt formellt, men dess verksamhet har inskränkts till att inom densamma utarbetas redogörelser för statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av kriget 1939 inträdda krisen.

När nu kriget upphört och de olika krisorganen kunna förväntas så småningom bliva avvecklade, synes ställning lämpligen böra tagas till frågan om den ekonomiska försvarsberedskapens framtida ordnande. Spörsmålet har varit föremål för utredning av en särskild kommitté, ekonomiska försvarsberedskapsutredningen, vilken i februari 1946 framlade förslag i ämnet. Förslaget har — såsom framgår av vad i det föregående anförts — blivit föremål för remiss till åtskilliga myndigheter och sammanslutningar.

För den ekonomiska försvarsberedskapen erfordras — såsom utredningen framhållit — såväl verkställande som planläggande åtgärder. Till de förstnämnda hör främst en verksamhet för lagring av sådana förnödenheter, som äro av väsentlig betydelse för försvaret och folkförsörjningen. Otvivelaktigt måste dylik lagringsverksamhet framdeles liksom under krigsåren och

åren närmast dessförinnan i väsentlig utsträckning ske i statlig regi. Vid sidan härav kan måhända finnas lämpligt, att på vissa områden förberedande åtgärder vidtagas för en sådan inriktning av den inhemska produktionen, att landet i ett avspärrnings- eller krigsläge med stöd av dylik produktion hjälpligt kan bemästra försörjningsproblemen på dessa områden. Även i fråga om dylika produktionsinriktande åtgärder torde direkta eller indirekta statliga ingripanden kunna bli av nöden. I samband härmed står, att ständig kontakt måste hållas med de forskningsorgan, som finnas på hithörande områden, och att man måste verka för fullföljandet av sådana uppslag, som synas särskilt värdefulla ur beredskapssynpunkt. En väsentlig uppgift för det eller de organ, vilka komma att handhava den ekonomiska försvarsberedskapen, blir att bedöma omfattningen av dessa olika åtgärder, varvid bl. a. måste mot varandra vägas å ena sidan värdet ur beredskapssynpunkt av en viss lagerhållning eller en viss produktionsinriktande åtgärd och å andra sidan kostnaderna för och olägenheterna i övrigt av lagerhållningens eller åtgärdens genomförande. Härvid är det av synnerlig vikt att denna avvägning å hela området för den ekonomiska försvarsberedskapen sker ur så enhetliga synpunkter som möjligt.

Till den ekonomiska försvarsberedskapens planläggande uppgifter hör främst planläggning av sådana extraordinära organ, som i en krissituation måste tillskapas för att handha erforderliga regleringsåtgärder, ävensom förberedande av de lagar och författningar, som skola utgöra grundvalen för dessa organs verksamhet och för regleringsåtgärderna. En betydelsefull planläggande uppgift är även utformandet av grunddragen av de olika planer, bland annat produktions- och konsumtionsplaner, efter vilka krisorganen åtminstone till en början skola utöva sin verksamhet.

Det synes otvivelaktigt, att de åtgärder av ifrågavarande slag, som behöva under fredstid vidtagas eller planläggas, måste stå under enhetlig ledning och övervakning, så att åtgärderna bli vederbörligen samordnade. Övervägas kunde givetvis att — såsom riksbanksfullmäktige föreslagit — förlägga denna ledning till Kungl. Maj:ts kansli. Det synes mig dock lämpligare och mera överensstämmande med den svenska statsförvaltningens struktur i allmänhet, att i enlighet med utredningens förslag liksom tidigare anförtro uppgiften åt en särskild statlig myndighet, som skall vara centralorgan för den ekonomiska försvarsberedskapen. Härvid har jag även tagit hänsyn till att ifrågavarande uppgifter äro så omfattande och krävande, att deras förläggande till ett departement skulle kunna verka förryckande på departementets arbete.

Ifrågavarande centralorgan bör alltså leda och samordna de åtgärder av olika slag, som ingå i den ekonomiska försvarsberedskapen — detta begrepp därvid taget i den förut angivna vidare bemärkelsen. Hit hör uppgiften att vidtaga förberedelser av mera allmän natur, såsom rörande krisorganisationens utformning, konsumtionsregleringens tekniska genomförande och lik-

nande. Planläggning och genomförande i detalj av särskilda beredskapsåtgärder av ifrågavarande slag bör däremot — såsom även förutsatts av utredningen — i väsentlig utsträckning handhas av andra myndigheter. Principen synes härvid böra vara den, att i den mån viss åtgärd eller grupp av åtgärder naturligt faller in under dylik annan myndighets ordinarie verksamhetsområde, åtgärden eller åtgärderna även böra handhas av denna myndighet. I den mån så icke kan sägas vara fallet, bör jämväl verksamheten i detalj åvila centralorganet.

Utredningen har i sitt betänkande, väsentligen från de synpunkter som nu angivits, skisserat upp en fördelning av ifrågavarande beredskapsuppgifter mellan å ena sidan centralorganet för den ekonomiska försvarsberedskapen och å andra sidan vissa andra myndigheter, och får jag härutinnan hänvisa till den i det föregående lämnade redogörelsen. Härav framgår, att enligt förslaget centralorganets beredskapsarbete i detalj skulle falla väsentligen inom följande områden, nämligen den industriella verksamheten, bränsleförsörjningen samt motorfordonstrafiken. Mot utredningens förslag i dessa delar ha i remissyttrandena på vissa punkter anmärkningar framställts, i allmänhet åsyftande en utvidgning av centralorganets kompetensområde.

Vid genomförandet av den kompetensfördelning, varom här är fråga, uppkomma åtskilliga problem. Jag anser det emellertid icke möjligt att på grundval av föreliggande utredning taga definitiv ståndpunkt till dessa frågor. En överarbetning av utredningsmaterialet ur denna synpunkt bör därför ske. Denna överarbetning torde lämpligen böra anförtros centralorganet som en av dess första arbetsuppgifter. På nämnda organ bör alltså ankomma att efter samråd med vederbörande myndigheter taga ifrågavarande spørsmål under övervägande och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till deras lösning, varefter Kungl. Maj:t bör äga befogenhet att meddela erforderliga föreskrifter. I sammanhang härmed torde även — i enlighet med vad organisationsnämnden framhållit i sitt remissyttrande — förhållandet mellan den militära och den ekonomiska försvarsberedskapen närmare klarläggas.

En brist i det föreliggande förslaget, som även påtalats under remissbehandlingen, är, att det icke klart angivits vilka befogenheter gentemot andra myndigheter som centralorganet skall hava i egenskap av ledande och samordnande organ för den ekonomiska försvarsberedskapen. Att här en viss direktivrätt måste föreligga torde vara otvivelaktigt. Denna direktivrätts utformning och därmed sammanhängande spørsmål torde böra bli föremål för centralorganets övervägande, och förslag härom torde snarast böra framläggas för Kungl. Maj:t.

En omtvistad fråga är, huruvida den statliga lagringsverksamhet, som nu bedrivs av statens reservförrådsnämnd, skall överföras till centralorganet eller om den alltjämt bör bedrivas fristående från detta. Utredningen har ställt sig på förstnämnda ståndpunkt. Som skäl härför har anförts bl. a., att det vore till gagn för centralorganets verksamhet, om densamma icke

bleve av rent planläggande natur utan organet även finge direkt praktiska uppgifter att lösa, varigenom kontakten med utvecklingen på näringslivets område skulle underlättas. Jag kan i stort sett instämma i dessa synpunkter och förordar därför i princip utredningens förslag i denna del. Därvid förutsätter jag dock, att centralorganet så organiseras, att lagringsverksamheten kan bedrivas i förhållandevis fria och affärsmässiga former. Med hänsyn härtill anser jag det lämpligast att reservförrådsnämndens verksamhet icke omedelbart vid centralorganets inrättande överföres till detsamma utan att detta sker först sedan närmare riktlinjer uppdragits för organets verksamhet i olika hänseenden.

Min ståndpunkt är alltså, att ett centralorgan för den ekonomiska försvarsberedskapen bör snarast inrättas men att organets uppgifter och befogenheter tills vidare i vissa hänseenden icke nu fastställas utan att frågan göres till föremål för närmare utredning inom organet. Organets uppgifter bliva därför till en början till väsentlig del av utredande karaktär. Emellertid bör organet så organiseras, att det omedelbart kan vara berett att börja sin egentliga planläggande verksamhet och övertaga direkta förvaltningsuppgifter. I och med att krisorganen kunna avveckla sin verksamhet, bör centralorganet kunna övertaga dem åliggande uppgifter av beredskapskaraktär. Det bör även vara möjligt att redan på ett tidigare stadium, innan ett krisorgan definitivt avvecklats, till centralorganet överföra vissa av dess beredskapsuppgifter. Särskilt synes detta vara tänkbart på bränsleförsörjningens område.

Jag övergår härefter till att närmare behandla centralorganets organisation.

Till en början vill jag därvid upptaga frågan om förhållandet mellan civilförsvarets centralorgan, civilförsvarsstyrelsen, och den ekonomiska försvarsberedskapens centralorgan. Från vissa håll har nämligen ifrågasatts, om icke här en sammanslagning skulle kunna äga rum. Jag håller emellertid före — härutinnan i likhet med såväl ekonomiska försvarsberedskapsutredningen som 1945 års civilförsvarsutredning — att åtminstone så länge civilförsvaret har sin nuvarande utformning skilda centralorgan böra finnas för civilförsvaret och för den ekonomiska försvarsberedskapen.

Det kunde måhända synas naturligt att i nuvarande läge icke vidtaga annan åtgärd än att låta rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap återupptaga sin verksamhet. Emellertid äro i rikskommissionen olika myndigheter och sammanslutningar med anknytning till den ekonomiska försvarsberedskapen direkt representerade. Rikskommissionen har därigenom kommit att utgöra en förhållandevis månghövdad församling. I likhet med ekonomiska försvarsberedskapsutredningen anser jag ur effektivitetssynpunkt lämpligare, att centralorganets ledning till sin omfattning blir ganska begränsad och att dess ledamöter icke bliva representanter för vissa myndigheter och intressegrupper. På ledamöterna bör allenast uppställas det

allmänna kravet, att de på olika samhällsliga områden och särskilt inom näringslivet visat sig allmänt kunniga, omdömesgilla och initiativrika och att man om dem tillika kan förvänta, att de skola ha håg och fallenhet för just detta slag av planeringsverksamhet.

På nu anförda skäl anser jag i likhet med utredningen, att såsom centralorgan för den ekonomiska försvarsberedskapen bör inrättas en ny statlig myndighet, benämnd *riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*. I och med riksnämndens inrättande torde rikskommissionen jämväl formellt böra upphöra med sin verksamhet.

Beträffande nämndens organisation föreslår utredningens majoritet, att nämnden skall bestå av en ordförande och fem ledamöter. En av nämndens ledamöter föreslås skola vara nämndens verkställande ledamot och tillika ha heltidsanställning hos nämnden såsom dess verkställande direktör. Nämndens ordförande däremot skall vara en i allmänna värv förfaren man, som genom sin ställning ger auktoritet åt nämnden.

I denna punkt är jag icke ense med utredningen. I likhet med en reservant inom utredningen anser jag lämpligare, att nämndens ordförande tillika är chef för nämnden. Det synes mig nämligen med en sådan anordning lättare att för ifrågavarande betydelsefulla verksamhets ledning erhålla en person, som har de härför erforderliga speciella kvalifikationerna. Nämndens ordförande och chef, som torde böra erhålla generaldirektörs titel, synes böra uppföras på ordinarie stat. Med hänsyn till vikten av att för posten erhålla en dugande och kvalificerad kraft föreslår jag, att befattningen placeras i lönegraden C 15. Generaldirektören torde böra förordnas på viss tid, förslagsvis högst sex år.

Riksnämnden synes böra bestå — förutom av ordföranden och chefen — av fyra ledamöter, utsedda av Kungl. Maj:t med tillämpning av de principer som utredningen angivit i sitt förslag. För varje ledamot torde böra beräknas ett arvode av 3 000 kronor för år.

Anmärkas bör, att vad här föreslagits beträffande riksnämndens sammansättning och löneställningen för dess chef i förhållande till utredningsförslaget, som upptager fem ledamöter med årliga arvoden om tillhoppa 18 000 kronor jämte en verkställande direktör i lönegraden C 14, innebär en kostnadsreducering med omkring 4 000 kronor om året.

Riksnämnden torde böra inrättas från och med den 1 januari 1947.

Hos riksnämnden måste anställas kanslipersonal. Med hänsyn till att omfattningen av nämndens verksamhetsområde under den första tiden kommer att bliva något obestämd, synes emellertid kansliets organisation icke redan från början böra erhålla sin definitiva utformning utan tills vidare böra få mera provisorisk karaktär. Då en administrativ byråchefstjänst under alla förhållanden kommer att vara erforderlig, torde dock en sådan tjänst redan nu böra uppföras på ordinarie stat med placering i enlighet med

utredningens förslag i lönegraden C 6 med förordnande tillsvidare. Därutöver torde den kontorsbiträdestjänst i lönegraden A 4, som för närvarande finnes på rikskommissionens stat, böra överföras till riksnämndens stat. Övriga å sistnämnda stat uppförda ordinarie tjänster, vilka icke äro vakanta, nämligen en kanslichef i lönegraden B 2, en förste byråsekreterare i lönegraden A 26 och en aktuarie i lönegraden A 21, torde, då åtminstone för närvarande några motsvarande ordinarie tjänster icke synas böra inrättas vid riksnämnden, tills vidare böra uppföras å övergångsstat. Jag förutsätter därvid, att dessa tjänsters innehavare under första halvåret 1947 komma att bibehålla sina nuvarande arbetsuppgifter inom krisförvaltningen, varför avlöning till dem icke behöver medtagas vid beräkningen av riksnämndens anslagsbehov.

De befattningshavare, som utöver vad nu sagts erfordras under första halvåret 1947, torde, i avvaktan på att riksnämndens uppgifter och befogenheter bliva närmare bestämda och dess organisation mera utformad, böra erhålla anställning mot arvoden, som fastställas av Kungl. Maj:t, eller — i den mån fråga är om tjänstemän med arbetsuppgifter av sådan beskaffenhet, att deras avlöningsförmåner icke anses böra överstiga dem, som tillkomma extra ordinarie tjänstemän i lönegraden Eo 20 — såsom extra tjänstemän. Möjlighet torde därjämte böra stå öppen för riksnämnden att, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande i varje särskilt fall, kunna tillkalla särskilda sakkunniga med av Kungl. Maj:t fastställda ersättningar.

En beräkning efter nu angivna grunder av medelsbehovet för avlöningar vid riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap under första halvåret 1947 har till resultat givit följande belopp:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	kronor	21 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t	»	30 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	14 000
4. Rörligt tillägg	»	4 000
		<hr/>
	Summa kronor	69 200

Samtliga dessa anslagsposter synas böra i avlöningsstaten upptagas förslagsvis. Det möter nämligen stora svårigheter att bedöma anslagsbehovet, innan omfattningen av nämndens arbetsuppgifter närmare klarlagts. Överskridande av anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t samt till avlöningar till icke ordinarie personal bör få äga rum endast i det fall att Kungl. Maj:t finner särskilda omständigheter därtill föranleda.

Härtill komma kostnader för kristillägg och provisorisk avlöningsförbättring till ordinarie och extra befattningshavare, vilka kostnader torde få bestridas ur härför avsedda, å riksstaten upptagna anslag.

För riksnämndens omkostnader erfordras ett särskilt förslagsanslag, som för innevarande budgetår torde böra bestämmas till 35 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer föredragande departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. med upphävande av gällande personalförteckning för rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap fastställa följande personalförteckning för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap att tillämpas från och med den 1 januari 1947.

Personalförteckning.

<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	Lönegrad
1 generaldirektör	C 15
1 byråchef	C 6
1 kontorsbiträde	A 4
 <i>Tjänstemän å övergångsstat.</i>	
1 kanslichef	B 2
1 förste byråsekreterare	A 26
1 aktuarie	A 21

II. godkänna följande avlöningsstat för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap att tillämpas under tiden den 1 januari—den 30 juni 1947.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 21 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 30 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 14 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4 000
	Summa kronor 69 200

III. å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 under elfte huvudtiteln anvisa

dels till Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar ett förslagsanslag av ..... kronor 69 200,
dels ock till Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader ett förslagsanslag av .. kronor 35 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Vid protokollet:

Curt Nordwall.
